

JEL: Q1; R1; P25

ШУЛЕЖКО Андрій,

здобувач магістерського рівня вищої освіти
факультету економіки та управління, КНЕУ
імені Вадима Гетьмана,
Україна,

e-mail: iruna.sas@kneu.ua**Andriy SHULEZHKO,**

graduate of the Master's level of higher education
of the Faculty of Economics and Management,
State University of Higher Education, "KNEU
named after Vadim Hetman"

САС Ірина, к.ек.н, доцент кафедри бізнес-
економіки та підприємництва ДВНЗ
«Київський національний економічний
університет ім. В.Гетьмана
ORCID: 0000-0003-1386-6674

Iryna SAS

PhD, associate professor of the department of
business economics and entrepreneurship of the
State Higher Secondary School "KNEU named
after Vadim Hetman"

АНАЛІЗ ТА ОБГРУНТУВАННЯ ЗМІНИ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ANALYSIS AND JUSTIFICATION OF CHANGES IN THE BRANCH STRUCTURE OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISE

Анотація: Проведено аналіз галузевої структури ДП «ДГ «Степне». Проведено аналіз 5 сил за М. Портером для досліджуваного підприємства. Доведена потреба обґрунтування зміни його галузевої структури.

Ключові слова: галузева структура, управління, аграрне підприємство.

Abstract: An analysis of the branch structure of the SE "DG Stepne" was carried out. An analysis of 5 forces according to M. Porter was carried out for the enterprise under study. The need to substantiate the change in its branch structure is proven.

Keywords: Industry structure, management, agricultural enterprise.

Підвищення показників ефективності функціонування сільськогосподарського підприємства, особливо в умовах війни, потребує проведення детального аналізу його галузевої структури. В нинішніх умовах воєнного стану та нестабільності економіки країни, ДП «ДГ «Степне» потребує обґрунтування зміни галузевої структури. Здійснивши дослідження конкурентних сил підприємства ДП «ДГ «Степне» за допомогою методики «5 сил» розробленої М.Портером, результати яких наведено в табл.1 можемо зробити висновок, що підприємство має ряд конкурентних переваг на ринку сільськогосподарської продукції. Однак, підприємство потребує розробки стратегії зміцнення своїх позицій. Хоча підприємство і володіє унікальною пропозицією, аналогів якої в Україні практично не має (власні розроблені види продукції), про те ринок є високо конкурентним з обмеженням в ціні на товари. Відбувається регулярне збільшення конкурентів, через низький бар'єр входу, однак ці конкуренти або недовго функціонують, або не дають очікуваного результату.

Таблиця 1 – Аналіз 5 сил М. Портера для ДП «ДГ «Степне»

Фактор	Значення	Описання	Напрямки робіт
Продукція-аналог	Середній	Компанія володіє унікальною пропозицією на ринку, аналогів якому не існує	1. Рекомендується дотримуватися стратегії зміцнення унікальності послуги і концентруватися на такому цільовому ринку, для якого важливі унікальні характеристики. (Дотримуватися стратегії лідерства в певній ринковій ніші) 2. Основні зусилля компанія повинна зосередити на побудові високого рівня
Конкуренція	Середній	Ринок компанії є високо конкурентним і перспективним. Відсутня можливість повного порівняння товарів різних фірм. Є обмеження в підвищенні цін.	

Нові гравці	Високий	Високий ризик входу нових гравців. Нові підприємства з'являються постійно через низькі бар'єри входу і низького рівня початкових інвестицій.	знання послуги і на побудові обізнаності про унікальні особливості. 3. Для збереження конкурентоспроможності необхідно постійно проводити моніторинг пропозицій конкурентів і появи нових гравців. 4. Знижувати вплив цінової конкуренції на продажі компанії. 5. Акційну активність сконцентрувати на побудові тривалих відносин з покупцем. 6. Рекомендується диверсифікувати портфель клієнтів. 7. Потрібні спеціальні програми для VIP - клієнтів і економ-програми для споживачів, чутливих до ціни. 8. Зосередитися на усунення всіх недоліків товару
Споживачі	Середній	Портфель клієнтів володіє високими ризиками (при догляді ключових клієнтів - значне падіння продажів). Існування менш якісних, але економічних пропозицій.	
Постачальники	Низький	Стабільність з боку постачальників	

Джерело: авторська розробка.

Для визначення інтенсивності конкуренції залежно від розподілу часток ринку використаємо індекс Герфіндаля-Гіршмана. Для проведення даного аналізу було взято підприємства Полтавщини та України, що є подібні ДП «ДГ «Степне» (КВЕД 72.19; 01.11; 01.13; 01.19; 10.11), а саме ті, що спеціалізуються на вирощуванні сільськогосподарської продукції та тваринництві. Далі ранжируємо їх за обсягами діяльності на даному ринку. Здійснивши оцінку частки кожного підприємства у загальній структурі ринку України протягом 2019-2021 рр. та проранжирувавши підприємства за часткою ринку в 2021р отримали наступні результати (табл. 2).

У антимонопольному законодавстві України відсутні рамки частки ринку аграрної продукції. Відомо, що в інших країнах вона не повинна перевищувати 25%. З даних табл. 2 видно, що жодне підприємство Полтавщини та в Україні взагалом (із вибраної вибірки), не може бути визнаний монополістом, оскільки частка ринку будь-якого з них не перевищує 25% [3].

Таблиця 2 – Узагальнена таблиця частки і рейтинг на ринку сільськогосподарської продукції в 2019-2021 рр., %

Підприємство	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Рейтинг (за 2021 р.)
ПАФ "Подольяка"	8,66	13,82	14,40	1
ТОВ "Агро-Еталон"	7,81	7,81	7,97	2
ФГ "Лідер"	10,41	8,07	7,09	3
МНАУ ННПЦ	8,96	7,40	6,05	4
ПАФ "Скіф"	5,06	4,83	4,82	5
ТОВ "Агрофірма "Колос"	1,90	2,17	2,34	6
ДП "ДГ "Степне"	2,39	1,66	2,29	7
ТОВ "Рост-Агро"	2,09	1,72	1,42	8
ПСП "Канюківське"	1,17	1,17	1,11	9
СТОВ "Воскобійники"	1,00	0,96	0,96	10
АФ "Добробут"	0,92	0,87	0,87	11
ТОВ "Посулля-Агро"	0,75	0,70	0,70	12
ФГ "Відродження"	0,67	0,65	0,70	12
Всього	100,00	100,00	100,00	X

Джерело: побудовано автором з використанням [1].

Розрахуємо далі індекс Герфіндаля-Гіршмана досліджуваного ринку.

$$HHI_{2019} = 29,152 + 19,062 + 8,662 + 7,812 + 10,412 + 8,962 + 5,062 + 1,902 + 2,392 + 2,092 + 1,172 + 1,002 + 0,922 + 0,752 + 0,672 = 1581,168$$

$$HHI_{2020} = 30,462 + 17,692 + 13,822 + 7,812 + 8,072 + 7,402 + 4,832 + 2,172 + 1,662 + 1,722 + 1,172 + 0,962 + 0,872 + 0,702 + 0,652 + 2 = 1650,3328$$

$$HHI_{2021} = 33,742 + 15,542 + 14,402 + 7,972 + 7,092 + 6,052 + 4,822 + 2,342 + 2,292 + 1,422 + 1,112 + 0,962 + 0,872 + 0,702 + 0,702 + 2 = 1777,4898$$

Оскільки протягом аналізованого періоду показник знаходиться в межах $1000 < HHI \leq 1800$, то даний ринок відноситься до помірноконцентрованого ринку (концентрація на ринку середня).

Отже, аналіз індексів концентрації і Герфіндаля-Гіршмана говорить про те, що в 2019-2021 рр. ринок сільськогосподарської продукції Полтавщини та України загалом був помірноконцентрованим, про те ступінь його концентрації має тенденцію до зростання.

Здійснивши аналіз галузевої структури досліджуваного підприємства, ми дійшли до висновку, що на ДП «ДГ «Степне» існує низький рівень ефективності управління галузевою структурою підприємства (табл. 3).

Оскільки для вирощування рослинницької продукції підприємство закуповує добрива, паливо для обробки полів, та певні види насіння. Тоді як тваринництво забезпечується кормами з власних полів, хоча ресурси на утримання тварин (електроенергія, оплата праці, вітаміни та добавки) підприємство також закуповує у постачальників. Показники ефективності такої діяльності, виражені значною часткою (44,8%) в структурі доходу підприємства, свідчать про переважання віддачі тваринництва над рослинництвом (26,1%).

Таблиця 3 – Аналіз диверсифікаційної діяльності ДП «ДГ «Степне» у 2021 р

Товарна група	Дохід від реалізації, тис. грн	Частка у загальному обсязі доходу підприємства, коефіцієнт	ТПК	Чопк	Ixx	N	Kз
К.зернові та зернобобові	11363	0,261	0,739	0,547	0,453	2	-44,089
К.зернобобові сушені	151	0,003	0,997	0,993	0,007	6	-8,123
Боби сої	813	0,019	0,981	0,963	0,037	5	-10,322
Насіння соняшнику	9688	0,222	0,778	0,605	0,395	3	-24,717
Врх	1946	0,045	0,955	0,913	0,087	4	-13,953
Свиней	3	0,000	1,000	1,000	0,000	8	-5,667
Молоко від с/г тварин усіх видів, сире	19545	0,448	0,552	0,304	0,696	1	-180,32
Мед натуральний	73	0,002	0,998	0,997	0,003	7	-6,705

Джерело: побудовано автором.

Від так, необхідно менш прибуткову галузь рослинництва – зменшити, більш прибуткову тваринництва – збільшити. Такі зміни в галузевій структурі забезпечать ДП «ДГ «Степне» підвищення показників рентабельності, зниження матеріаломісткості виробництва та забезпечать фінансову стійкість підприємства.

Галузева структура ДП «ДГ «Степне» має вертикальний характер. Тобто підприємство виробляє товари, які як в технологічному так і в маркетинговому

аспекті пов'язані зі вже існуючими товарами фірми. В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що підприємство має широкий профіль діяльності, оскільки займається не лише дослідницькою роботою. На основі проведених досліджень запропоновано менш прибуткову галузь рослинництва – зменшити, більш прибуткову тваринництва – збільшити.

Література

1. Державна статистика України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Дата звернення 01.08.2022)
2. Офіційний сайт Інституту свинарства НААН URL: <http://svinarstvo.com/index.php/ua/ru/doslidni-gospodarstva/70-dg-stepne> (Дата звернення 28.07.2022)
3. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України URL: <https://minagro.gov.ua/> (Дата звернення 21.08.2022)

References

1. Derzhavna statystyka Ukrainy URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Data zvernennia 01.08.2022)
2. Ofitsiinyi sait Isntytutu svynarstva NAAN URL: <http://svinarstvo.com/index.php/ua/ru/doslidni-gospodarstva/70-dg-stepne> (Data zvernennia 28.07.2022)
3. Ofitsiinyi sait Ministerstva ahrarnoi polityky Ukrainy URL: <https://minagro.gov.ua/> (Data zvernennia 21.08.2022)

JEL: Q1; R1

ГАВРИШ Артем

Студент, КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Україна

Науковий керівник:

ІВАНЕНКО Федір

к.с.-г.н., доцент, КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Україна

ORCID:0000-0003-1437-2641

mega.gavrish98@gmail.com

Artem HAVRYSH

student

K N E U named after Vadym Hetman”,
Ukraine

Supervisor:

kontrolnarobota@ukr.net

Fedir IVANENKO

Candidate of agricultural sciences, Associate
Professor, K N E U named after Vadym
Hetman”, Ukraine

СТРАТЕГІЯ АГРОТРЕЙДИНГУ В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Досліджено формування стратегій агротрейдингу в умовах турбулентності економіки. Проаналізовано агротрейдингову стратегію агрохолдингу «Астарта».

Ключові слова: агробізнес, агротрейдинг, стратегія, ефективність

AGROTRADING STRATEGY IN CONDITIONS OF ECONOMIC TURBULENCE

Summary. The formation of agricultural commodity trading strategies in conditions of economic turbulence is studied. The agrotrading strategy of the “Astarta” agricultural holding is analyzed.

Key words: agribusiness, agrotrading, strategy, efficiency

Розвиток аграрних підприємств в умовах турбулентності характеризується хаотичністю, певною невизначеністю, динамічністю та порушенням традиційної логіки та класичних законів економіки.